

Ágoston Krisztina: Természetes tekintély vagyis tisztelet

szeptember 22, 2013

(Hozzászólás Fóti Péter Meg kell-e szabadítani a gyerekeket minden tekintélytől? c. írásához)

Az én tapasztalom is az – amit A.S. Neill is többször leír – , hogy a felnőttek (szülők, tanárok) nem hajlandók beismerni, hogy az általad erőszakos tekintélynek nevezett hozzáállás a gyerekekben félelmet kelt, s valójában félelemből igyekeznek jól teljesíteni, megfelelni, eleget tenni a kéréseknek, vagy inkább utasításoknak. Arra is van elméletem, hogy ez miért van így, hogy miért alapozza egy pedagógus a tekintélyét „erőszakra”. Hihetetlen gyors és látszatra nagyon hatékony módszer!

Gondoljunk bele: a tanár csengetéskor belép a terembe, a diákok befejezik szüneti tevékenységeiket, majd 45 percen keresztül azt teszik, amit mondanak nekik. Erőszakos tekintéllyel ezt úgy lehet elérni, ha a diáknak a fejébe verem, hogy itt ÉN vagyok a tanár, ezért te azt csinálod, amit ÉN mondok, mert tőlem függ a jegyed, a jövőd, stb. Ha megpróbál nem figyelni, kilengeni, rá lehet ripakodni – sok (nem szabad) gyerek megijed, ha csúnyán néznek rá, vagy rákiáltanak és minden gyerek rosszul érzi magát, ha megalázzák. Bevett „fegyelmezési” módszerek ezek. Hatékonyak és gyorsak, mint már említettem. Talán egy hónap munkája sem kell ahhoz, hogy a gyerek meg se merjen mukkanni és hallgassa a tanárt. Tanár meg elmondhatja: lám mekkora tekintélye van, az osztály áhítattal figyel teljes csendben 45 perceken át. A valóság persze árnyaltabb: a gyerekek félnek és/vagy unják a megaláztatást, inkább hallgatnak és várják, hogy elteljen az újabb óra, amin ha jól figyeltek, kb. 7%-nyi ismeretanyagot el is sajátítottak.

Maradjunk a nem szabadságban szocializálódott gyereknél és próbálkozzunk nála a természetes tekintéllyel. Sok együtt eltöltött idő, sok közös tevékenység során kell megtapasztalnia, hogy a felnőtt éppolyan ember, mint ő, nem több és nem kevesebb. Sok olyan helyzetnek kell teremődnie, amelyben a gyerek látja, hogy a véleménye, gondolatai, vágyai fontosak és meghallgattatnak, a felnőtt tiszteletben tartja őt és elfogadja. Eltelik ez a sok idő, összegyűlik a rengeteg tapasztalat és a gyerek szintén tisztelni kezdi a felnőttet – ez a természetes tekintély, amiről Péter, írsz. És ha ez a tanár csengetéskor belép a terembe, a diákok ugyancsak befejezik szüneti tevékenységeiket, majd 45 percen keresztül azt teszik, amit mondanak nekik, mert elhiszik, értik, látják, hogy a tanár tudja vezetni őket és jó utakat tud mutatni. Egy demokratikus értékrend felé törekvő gimnázium tanáráként nagyon egyetértek Veled, Péter, hogy jól kell kommunikálnunk azt, hogy mit gondolunk a tekintélyről. Szívesen kicserélném a szót a „tiszteletre”. A kölcsönös tiszteletre. Valahogy ez úgy van, hogy ha a felnőttekkel bizalmatlan diák megtapasztalja, hogy a felnőtt tiszteli őt (ahogyan a második példában írtam) és nem lenyomni akarja (mint az első példában), akkor viszonzozza a másik ember (még ha az tanár is :-)) iránti tiszteletet. És annak a tanárnak lesz respektje □ Igaz ez nem megy egy szűk hónap alatt.

Kapcsolódó írások:

- Fóti Péter: Az unortodox tanár